

– компетентнісний підхід: орієнтація на розвиток конкретних компетентностей, необхідних для професійної діяльності, постійний зворотний зв'язок, який допомагає студентам розуміти свої сильні та слабкі сторони.

Впровадження інтегративного підходу у фахову підготовку майбутніх бакалаврів є важливим кроком до створення сучасної, ефективної та гнучкої системи освіти, яка відповідає вимогам XXI століття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Kaur N. Integrated Approach in Science Teaching. Journal of Emerging Technologies and Innovative Research (JETIR).2019. 6(3). pp. 396-410.
2. Miller R. Integrative learning assessment. Peer Review. 2005. 7(4). P. 11-14.
3. Падун Н. О., Падун А. О. Інтегроване навчання як міждисциплінарна проблема. Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2017. 2. С. 26–31.

Галина ДУРДАС

*Кандидат історичних наук, викладач,
Західноукраїнський національний університет,
Тернопіль, Україна
h.durdas@wunu.edu.ua*

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ

*Зараз ініціативу можна проявляти вільно,
але має бути готовність узяти на себе відповідальність.
Не треба вказувати молоді, що робити, вона розбереться сама.
Важним є виховати в ній правильні цінності і дати правильні орієнтири.*
Л. Гузар

В умовах сьогодення перед нашою державою, суспільством, освітньою сферою постають нові виклики, які стосуються проблеми цінностей. Особлива увага зосереджена на формуванні духовно-ціннісних орієнтирів молоді, що набуває особливої актуальності у період повномасштабної війни в Україні. Зважаючи на сучасні реалії, виховання національно свідомого покоління українців із чіткою системою цінностей є вкрай важливим для розвитку українського суспільства.

Становлення стійкої системи цінностей, формування світоглядних переконань у молоді є однією зі складових сучасної історичної освіти України. Навчання через цінності дає змогу виховати відповідальних,

мужніх, чесних громадян, справжніх патріотів української держави, сформувати культуру міжособистісних стосунків, а також прищепити низку важливих цінностей, таких, як людяність, милосердя, толерантність, чуйність, справедливість, гідність та ін.

Шлях самовизначення кожної людини пролягає через цінності, усталені сім'єю, державою та суспільством. Вони виступають мотиваційною основою поведінки особистості та орієнтиром у різних видах діяльності. На думку Ю. Шайгородського, цінності слід розглядати як «предмет, що має певну користь та може задовольнити ту чи іншу потребу людини; як ідеал, до якого прагне людина; як норму, якої необхідно дотримуватися; як значущість чогось для особистості, соціальної групи, суспільства» [5, с. 220].

Ціннісні орієнтації розглядаються як результат виховання та соціалізації молодого покоління, що відкриває горизонти для реалізації майбутніх перспектив розвитку особистості та держави, стане основою політичної стабільності, сприятиме подоланню економічних та соціальних викликів сучасного українського соціуму [4, с. 89].

Формування основи ціннісних орієнтирів найбільш активно відбувається у підлітковому віці паралельно зі становленням світогляду й особистісних переконань, із життєвим самоствердженням, розвитком духовної сфери особистості й утвердженням самосвідомості. Становлення ціннісної свідомості юнаків та дівчат є важливою складовою соціальної активності, що регулює поведінку особистості у різних життєвих ситуаціях.

Застосування ціннісного підходу в освітньому просторі покращує результативність навчання, стає фундаментом для формування світоглядних позицій особистості, сприяє її самореалізації та самовизначенню. Емоційно-ціннісний компонент є вагомою складовою змісту курсу історії, адже її вивчення спрямоване на духовний розвиток і соціалізацію особистості, виховання у молодого покоління громадянської свідомості, плекання патріотизму, а також формування історичних, культурних і національних цінностей.

Аналізуючи процес викладання історії, Т. Мацейко виокремлює декілька етапів формування системи ціннісних орієнтацій старшокласників, які, на нашу думку, є актуальними і для здобувачів фахової передвищої освіти.

1) Етап усвідомлення, на якому відбувається вивчення матеріалу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, аналіз історичного значення подій.

2) Етап переживання, що містить моральну оцінку історичного змісту, складовою якої слід вважати емоційний компонент. На цьому етапі демонструється вагомість морального аспекту історичного матеріалу.

3) Етап готовності, який характеризується особистісною або ж естетичною оцінкою історичного матеріалу. Здобувач аналізує історичні факти чи події крізь призму власної системи цінностей, осмислює їх моральну, пізнавальну й естетичну складову, зосереджує увагу на загальнолюдських культурних цінностях та переживає їх як особисто значимі [2].

Учні старшої школи та здобувачі фахової перед вищої освіти засвоюють історичні знання не стільки через нагромадження матеріалу, як через його осмислення, встановлення логічних зв'язків між подіями та явищами, розкриття закономірностей. До того ж, значну частину знань учнівська та студентська молодь здобуває самостійно [3, с. 10; 12].

Формування компетентностей у процесі вивчення історії взаємопов'язане з емоційним сприйняттям матеріалу, що спонукає до міркувань, застосування знань для розв'язання проблемних завдань, висловлення власних думок та переконань, які є виразниками особистісних цінностей.

Основою формування ціннісних орієнтацій у здобувачів фахової передвищої освіти слід вважати володіння студентами комплексом історичних знань, умінь, навичок та особистісних якостей, що дають змогу оперувати методами, необхідними для актуалізації цінностей, аналізу й аргументації історичних фактів та подій, ціннісного ставлення молоді до ідеалів суспільства, сформованості уміння відрізняти справжні та позірні цінності.

Дослідник В. Дубінський вважає, що вагоме значення на заняттях історії мають прийоми організації ціннісно-сміслової діяльності. Використання таких прийомів, як рольова ситуація, ситуація вибору, ситуація пошуку морально-етичного змісту дає можливість аргументувати власну позицію, осмислювати суть історичних фактів і подій, виявляти взаємозв'язки між ними; спонукає здобувачів освіти до розмірковування та моделювання власного гіпотетичного сценарію розвитку подій [1, с. 24]. Такий підхід до навчання історії спрямований на формування цінностей особистісного розвитку, інноваційного способу мислення, виховання відповідальної громадянської позиції.

Таким чином, заняття з історії формують ціннісні орієнтири у юнаків і дівчат шляхом особистісного осмислення історичного досвіду, ідей гуманізму, виховання поваги до прав і свобод людини, демократичних і

національних цінностей. Наявність ціннісного компоненту в змісті курсу історії сприяє усвідомленню здобувачами освіти себе як особистості із чіткими поглядами та переконаннями, прагненням розвиватися, самовдосконалюватися, вибудувати власну систему ціннісних орієнтирів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дубінський В. А. Методика викладання історії в школі: навчально-методичний посібник для організації самостійної роботи студентів історичного факультету. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка. 2019. 86 с.
2. Мацейків Т. І. Потенціал курсу історії України у формуванні громадянської компетентності старшокласників. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/719414/1/Стаття.Мацейків..pdf> (дата звернення: 07.05.2024).
3. Пометун О. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2006. 328 с.
4. Федорова Ю., Пляка С. Цінності як орієнтир у новій українській школі. URL: https://znaayshov.com/FR/15685/mv_58-89-101.pdf (дата звернення: 02.05.2024).
5. Шайгородський Ю. Цінності як детермінанти суспільного розвитку. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32310638.pdf> (дата звернення: 06.05.2024).

Євген ДОЦЕНКО

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди,
Харків, Україна
docenko6996@gmail.com*

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

В сучасному світі гендерна рівність на робочому місці набула великого значення як елемент соціальної стабільності та справедливості. Будь яка сучасна країна ставить перед собою завдання подолати один із головних викликів модерного суспільства – досягнення гендерної рівності та запобігання гендерній дискримінації. Подолання такої мети має важливе значення для забезпечення рівних умов у сфері праці, можливостей кар'єрного зростання та справедливої оплати.

Незважаючи на те, що принцип рівних прав та можливостей проголошений на офіційному рівні, жінки все одно стикаються з багатьма прогалинами, які у свою чергу заважають реалізувати свій трудовий потенціал. Сьогодні ми можемо бачити, що питання гендерної рівності стосується не тільки морально-етичного характеру. Мова йде саме про